

אָלְמָנָה מִשְׁבַּת
בְּרֵבָבָה 10

DISPUTATIO GRADUALIS

De
MODESTIA

QUAM

Mediante Sapientissimi Providentiâ,

*In Regiâ nostrâ Aboënsi Academiâ,
Ad Amplissimâ Facultatis Philosophicæ beneplacitum,*

SUB MODERAMINE

Celeberrimâ Consultissimi VIRI,

DN. M. MICHAELIS O. VVEXIONII,
Juris. Polit. & Historiar. Profess. Publici, Praeceptoris sui dilec.
tiissimi & Promotoris propensissimi,

*Honorum Philosophici Magisterij obtainendorum
gratiâ, Eruditis publicè examinandam
proposuit*

SUEENO THEOD. GELSENIUS
O-GOTHUS S.R.M.tis Stipendiar.

Ad diem 9 Mart. Ann. 1650. horis. ante m:

A B O A

Imprimebat Petrus Wald/ Acad. Typog: 1650.

M

Nobilissimo & Amplissimo Domino,
DN. JOHANNI MATTH.
GELSENUS/

S. S. Theol. Doct. Celeberrimo, Sudermannorum Epis-
copo Dignissimo, nec non S:me R: M:tis Consiliario intimo
Spiritus Sancti copiosam exopto gratiam!

Admodum Reverende Domine Episcopo, mihi Promotor &
Patrone magne; Due sunt cause, interiori quarum intuitu, praesen-
tem hanc Disputationem meam materiam Adm: R:de T. Dignitatis Nomini
inscribere volui: Una, Universae Patriae est notissima, querantur etenim
vel minorennes, & adultioribus M O D E S T I A M Nomen tuum
ceu proprium atrium inhabitare omnino responsuri, ubi florida illa virtus
eum corona Rev:dæ T. canitiei ornamentum quoddam pergrande super
imposuit, ita quidem quod per Modestia valvas ingressa dudum Magnae
nimitas tam Nobilem faciem salutaverit. Alteram vero mea conscientia
meditatur, qua me ut ut prius incognitum, tamen miris (dixisse meris)
isq; paternis affectibus placide suscepimus, maximè admiratur. Itaq;
qui votivam apud Ser:man R:M:tem studiorum meorum promotionens
felicissime peragis, tenellas hasce servi tui pagellas, in aeternam gratitudi-
nis memoriam, candidis pupillis comiter inspicias. Interea Trinunus
Dominus, quem pro tua tuorumq; valetudine inde sinenter oro, vires
indies refocillando sanctissimum tuum officium secundet.

Eximiæ Tuæ Reverentiae
Humilissimus cliens.

SVENO T. GELSENIUS.

I.

PHILOSOPHORUM Principem post-
humo hoc virtutis præconio decantatum Aristote-
lem, Diogenes Laërtius de vitâ Philosophorum pag.
269. ita notat: Αρετὴ πολύμηχθε γένει βροτεύω· εἰς
στέργη παρθένε μηδὲ φᾶσ, καὶ θαρεῖν γηλωτὸς ἐν Ἑλλάδε
πότι μὲν, καὶ πόνες τλῆναι μηδερές καὶ μάρμαρας,
τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις καρπόν εἰς αἴθαντον χρυσῆς
κρεῆς σου, καὶ γονέων, μηδαλαχανυγροῖο δ' ὑπενν. Id est;
Virtus laboriosa generi mortalium, honestissimum vita humanae
incitamentum: Pro tuā siquidē formā oī Virgo expetenda est in
Graciā mortis conditio, & gravium affiditorumq; laborum reple-
tantia: Talem nimirūm inseris hominum animis fructum, plane
immortalem & auro prestantiorem, parentibusq; ipsis somnoq;
dulcissimo. Quo concinnè satis exponitur, quanto Vir-
gutem desiderio, ceu Virginem sibi omnium longè gras-
tissimā vehementer amavit Aristoteles, cuius amorem,
nulla molestia cum sociā si vel ipsā morte, potuit extin-
gvere: Voluptate etenim divitijsq; reliquis omnibus eva-
nescientibus, sola illa temporalem & aeternam post se re-
linquit gloriam.

Cūmitaq; Virtus tām sublimis dignitatis sit fastigij,
proindē eam libenter conspiciamus, atq; hac vice M O-
D E S T I A M eligamus, deq; illā potiora quādam Θεω-
ρίης, examinanda proponamus.

II. Errorum verò genitrix primò tollenda, atq; in-
eius locum genuina Definitio substituenda. Modestia
à modo seu moderatione denominata, variè accipitur:
Vel 1. Generaliter pro Continentiā & quāvis cupiditatum

moderatione, velut Cic. Lib. 3. ad Heren. Aut 2. pro
equitate, ut idem Cic. lib. 1. offic. vel 3. Specialiter pro
Temperantiâ, ut Cic. lib. 3. 3. Tusc. quæst. usurpave-
rav. 4. Deniq; *Pro virtute honorum cupiditatem moderans*
se, quæ propria hujus loci est acceptio; Alias legitimum
honoris studium dici potest, quemadmodum honoran-
dus meus Præceptor Celeb. *Dn. M. Michiel Wexionius*
Disp. 9. de Modest. & Magnan. thesi 2. graviter admo-
nuit.

III. MODESTIA autem est *Virtus Morali*
que servat mediocritatem in appetendis, fruendis
vel recusandis parvis aut mediocribus honoribus.

Necessaria hic breviter duo requiruntur: Defini-
tionis hujus declaratio, & Extremorum consideratio:

IV. Verum & adæquatum ejus Genus est *Virtus Moralis*, sub eâ enim continetur certa hæc Species con-
stituta per additionem Differentiæ quæ ipsam Formam cum Fine præsupponit. Ubi patet Objectum ejus Duplex esse: 1. Internum, quod est ipse Honorum Ap-
petitus 2. Externum, qui sunt honores mediocres.

V. Extrema Modestiæ sunt hæc opposita Duo vitia:
1. *Ambitio* à parte Excedente, quæ est vitium Modestiæ
oppositū, quo quis majores ambit honores quam suā per-
sonam decet, aut æquitas vel temporis ratio permittit:
Vel, quo meritos honores, licet sibi convenientes, immo-
deratè tamen persequitur. Quæ Ambitio nata est ex
Præsumptione, cum ea quæ vel non insunt, vel quam re-
vera suæ, majora vendicantur; Superbiæ rursum ex
separiens, quam tenuioris, æqualis vel eminentioris con-
ditionis homines despiciuntur. Quomodo Men-
demus cum elato supercilio dicturus assurgeret à Timor-

ne hisce verbis est condecoratus: Λόγον ἀναστήσει φίλον
ἀμφὶς, ἀρρεγοῖς βόμβαις.

2. *Contemptio Honorum* seu nimia animi *Demissio* à parte
Deficiente, est vitium Mod. opp. qno omnis honorum
cupiditas derelinquitur, imo, ne debiti quidem suscipi-
untur. Sic Diogenes Icesij filius videns aliquando
adolescentulum effeminari, dixit: Non pudet deterius
qnām naturam ipsam de te ipso sta uere. Ex antedatâ
Definitione commodissimè subsequentia hæc, εἰωρή-
μενα decerpī possunt:

VI. 1. *An honores appetere vel recusare liceat?*
Aff. D.

In hac Quæstione velut & in reliquis jām exami-
nandis Duo annotantur cardinalia: 1. *Dubij Occasio,*
2. *Decisionis Ratio:*

Dubij Occasio: Musicos textum hunc tristem cecinisse au-
divimus tenore langvido: Fortuna potens, qnām varia-
bilis, inconstans, fragilis, perfida & lubrica, quod dignis
adimit transfert ad impios, nec quos clarificat, perpetuo
fōvet; Ubi admiratio nulla, siquidem ab alterius arbitrio
dependeat. Illud veterum quidam Philosophorum
persentientes, de honoribus minimè fuerunt solicii;
Quos & Syracides cap. 3. 19, postposuit, & ipse Christus
Joh. 6:15, recusavit, cujus omnis actio nostra sit institutio.
Decisionis Ratio: Uterq; hic distingvendus est, & Ho-
nor & Appetitus: Honor est vel 1. Internus vel Externus
2. Verus vel Fucatus.

Internus sive meriti, qui virtuoso subiectivè inest,
est virtutis præmium constantissimum quod à fundamen-
to suo nunquam avellitur, per hoc enim virtuosus
in seipso honorem habet etiam si nemo sit quo exterm
honoretur.

Externus verò sive Signi, est qui ex aliorum nūtu dependet, ratione meriti non semper observatā quod sit mutabilis.

Verus est virtutis Soboles, quam comitatur velut umbra corpus. Fucatus est qui ab inordinato Appetitu postposita meritorum ratione seu maligna intentione ortus & prostitutus fuerit. Ille ipse est qui prudentibus Philosophis, Syracidi ipsiq; Christo displicuit. *Unde Poëta:*

Malim me culpes quam laudes zoile, quare?

Vis dicam? pulchrum est displicuisse malis.
Appetitus est vel Ordinatus, vel Inordinatus:

Ordinatus qui ex merito legitimisve medijs provenit, omnibus virtuosis plausibilem adfert honorem, etiam Domino εἰς τις fundatori gratissimum, per Prophetam indicenti: Qui me honorat, à me vici- sim honorabitur. 1 Sam 2:30. Eiusmodi honor Dei donum est magni aestimandum, prout Diogenes Synopeus sapienter protulit:

Οὐ τοις απόθλιτα δέ οἱ οὐρ ογκυθέα δώρε. Id est.
Reicienda Deum non sunt insignia dona.

Inordinatus autem est qui non præcedentibus iustis meritis stimulat, & inquietat.

VII. 2. An bene meritus in celebri conventu, illæsa modestiā, notabiliter posset ægrè ferre, si interdum debitus honor sibi non contingat? N.

Dubij Occasio: Congruum existimatur virtutis amore pauca suavia multaq; gravia perpresso, honorem suum debito jure semper exactum ire.

Decisionis Ratio: Hospiti collocanti acquiescendum, & quia bene meritus lumen est, ideo quemvis locum per virtuosam suam indolem exorabit, quo facto, addi- gno-

gniorum deinceps omnino promovetur, quoniam
Altæ inditum mores nobilitatis habent. Ovid. Eleg.
2. ad cottam. Alias autem si ipse palam affectaret, mo-
destia titulum velociter ac turpiter annihilaret. Tin-
niat itaq; miro Hesiodi stylo aureum comprehensum
monitum:

Ἐλάσσοντας τοι θηρανήσειν αὐθωτοντων ἔργον
Φερεὶσθαις, πλείσηθε χέργεις κατὰ μέτρον οἰστης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα καὶ αὐτὸς μεῖζον αἰσθανεις.
Μὴ δὲ πολυξένια διερὼς δυστέμφελον εἴραι. Id est:

Lingua certe thesaurus inter homines optimus parvæ; Plurima vero gratia ad
mensuram cunctis: Quod si malum dixeris, forsitan & ipso maius audies: Ne-
que publici convivii gravis accessor esto. Videantur Loci facili: 1. cor. 13. 4-
9: 6: 7. Itidem Rom. 12: 3: 4: 5: 10.

VIII. 3. An qui proprium suum honorem aliquan-
do pronunciat, nibilominus tamen Modestiam non
violasse sit censendus? Aff.

Dubij Occasio: Circumfertur veriverbiū: Propria
laus in ore sordescit, fundatum in Prov. Sal, hisce verbis:
Laudet te aliis, non os tuum, peregrinus, non labia tua.
Ubi dehortatio eadem ingeminatur.

Decisionis Ratio: Qui non primario seu jactandi, sed con-
sequenter calumniae refellendæ vel eruminandæ divinæ
gratiæ causâ, se decenter laudaverit, omnino adhuc mod-
estus est. Certè, hæc vera est cujusq; Philosophi laus
ut prudenter dicat secundum Menedemī censuram à Ly-
cophronte ita citatam: Τεργημεγ δὲ οὐσιον Φεγγιῆς τοῖς φρ-
ακεόροις λόγοις. Quod est:

Mera, sermo eruditus studiosis sunt bellaria.
Sic Θεόντωτος, sumnam vitæ sua sanctitatem honorifi-
cè laudavit Samuel vero justitiam, Regius Propheta inno-
centiam, Paulus patientiam &c. Qui ante mortem ho-
nestioar

meſtiora alijs millibus nomina habuerunt, qualia post mortem remanserunt.

IX. 4. *An deceat modestum absentis bene meriti honorem laetum in conventu defensare, ibiq; laudente pro eo respondere? Aff.*

Dubij Occasio: Quotidiana est Sententia: Virtus ubi non est, ibi non eruitur; Neq; sapientis est stultitiam alicujus tanti facere, dum subsannando obrectator suam ipsius prodat inscitiam, neq; absentem propterea revera in honestiorem reddat, cum sit ipsum veri honoris subiectum.

Decisionis Ratio: Stultus quidem dignus non est cui secundum stultitiam respondeatur; Virtuosi tamen praesensis est, datis loco & tempore opportunis absentis famam defensare, vel ad minimum, infallibilibus inditiss excusare, unde obrectatori a nullis creditur, qui a multis cedunt; Modestorum vero praesens & absens uterque honorifice evehitur, sic auctore non probante reus absolvitur.

X. 5. *An qui tramitem virtutis ad honoris locum calcare pergit, obrectatorū si vel milrena millia curare debeat? N.*

Dubij Occasio: Qui vult quietae vitae finem, volet etiam media ad tales finem tendentia, & quum aliter fieri nequeat, quin qui virtutis sit studiosus, hostes habeat plurimos, tutissimum igitur videtur vitam suam summo silentio traducere.

Decisionis Ratio: Mundi amicitia Dei est inimicitia. Impossibilia non petenda, cum sciamus Contraria se mutuo expellere vel penitus destruere, quo igitur vehementius

virtuosa ingenia impedire conantur hostes; eò fortius
assiduis precibus vocationisq; rationibus debellentur, ne
unquam bona vincantur malis, meditando:

*Certandum est, nulli veniunt sine marte triumphi,
Et nisi certanti nulla corona datur.*

Imò, quanto inconvenientius diabolici virtutibus oggan-
niunt, tanto eas pretiosioris aestimemus; Sic consequen-
ter: ubi obtructatio fuerat incepta, fuerit ibi recepta; Sic
convenienter: Qui vult modestæ vitæ finem, jucun-
dissimum illum honorem, volet etiam ad eundem finem
medianitia, ut sunt: sedulus vocationis natus, & mens
confusa Deo nunquam confusa recedens, quæ fruitur
voto non mala fata timens, quod votum est notatum
Psal. 91: 7; 14: 15. à citharistā usurpatum Psal. 3: 6.

*XII. 6. An inter Christianos approbandi sint Aca-
demici honorum gradus? Aff.*

Dubij Occasio: Omnes Academicos honores utpote
Doctoratus, Magisterij Baccalureatus atq; titulos consi-
miles planè ab ieiēdos statuunt Anabaptistæ, cum omnes
in Christo simus fratres; Sunt præterea talia Ἐν θηρίοις
à Pontificijs introducta, qualia ipse Salvator severè pro-
hibuit, discipulos suos Rabbi aut Magistros non salutan-
dos vetando.

Decisionis Ratio: Esse fratres, & intes illos diversos hono-
rum gradus, non sunt opposita; Josephus unde-
cim fratum fuit eminentissimus. Minus etiam obstat
quod quamvis tales tituli à Pontificijs sint introducti pro-
pterea certa ratione non retineantur. Abusus, non
verus usus Θεανθρώπων inyisus; A dicto igitur Secun-
dum Quid ad dictum Simpliciter non valeat consequen-
tia. Imò vero ipse אַהֲרֹן חֶפְּכָת Aaronem sum-
mum

mum Sacerdotem coronavit, Prophetas vocavit, Aposto-
los & Doctores ordinavit, quorum singulis talenta certa
eaq; varia donavit, vergentia in votivum Ecclesiae admi-
nistrationisq; Politicæ commodum, & divinam *πανθε-*
ξιαν. Mirum igitur non fuit, quod quamprimum Po-
eta os suum aperuerit, sequentem cantilenam cantillave-
rit: Μέσος πτιερόγητος ἐν δροιδήσι καλεύσωε

ΔΕῦτε δὲ ἐννέωετε σφέτοցν πατρέος ὑμνέσσωε,

Οὐ τε διὰ βροτοίανθρησ ὄμώς αὐτοῖς τε φατοῖς τε,
Ρῆτοι τ' ἀρρητοῖ τε, διὸς μεγάλοιο ἐκγένε.

Quod est: Musæ pierides carminibus celebres adestio iuvem narrate vestrum
Patrem cantantes, per quem sunt mortales viri celebres pariter atq; obscuri,
gloriosi & inglorii, iovi magni consilio.

XIII. 7. *An modestus cum Magnanimitate et immodestis pariter conversari possit?* Aff

Dubij Occasio: Modestus inter magnanimos est velut an-
ser inter olores, inter immodestos ceu triticum inter pa-
leas, atq; sic ac utrāq; parte inconvenientibus congrega-
tur; Unde erui potest connexum impossibile quod æ-
quipollest simplici negato.

Decisionis Ratio: Negocium hoc felicissimè agitur, quan-
do verè modesti mores, quos magnanimus præsupponit,
attenduntur: quia verè modestus mediocriter novit frui,
appetere vel recusare oblatos sibi honores, circumspectè
quidem, ratione temporis, loci affectuumq; erga se vel
contra, à reliquis declaratorum; Ita suâ virtute inter il-
los medium viam iverit tutissimus, quorum omnium
corda atq; pupillas in se convertit, dum cunctis sit affabi-
lis, paucis vero familiaris, hujusmodi quid considerando:

Hic scopus unus erit: Cunctis prodeesse, nocere

Nemini, amare bonos, et tolerare malos.

XIV. 8. An de totâ impiorum catervâ, ad minimum unius inveniatur modestus? N.

Dubij Occasio: Hoc ἐρώτημα contrariatur & experientiae & sanctæ sententia; Nonnè propterea invisibilis denominetur Ecclesia vera quod innumeris sceleratissimi ijq; incerti inserti sint hypocrita, specie veri ovinoq; vestitu veram modestiam præ se ferentes? Imò, ipsi calumniatori se in angelum lucis transformare facilimum, qui in medium tritici zizania inseverit.

Decisionis Ratio: Sunt uiae de tribulis nunquam decerpitae, igitur ex fructibus eorum agnoscamus eos; Prout ab immundo aguntur spiritu, ita ipsis impossibile est, alia, quam immunda perpetrare, quali de causa tale procedit effectum. Quod a. Interdum ipsa virtutum velamine occultent, propterea tamen illos verè modestos, qui se Deo abominationem fieri desiderant, facile pronunciare audeat.

XV. 9. An Extremum modestiae oppositum in Defectu tolerabilius sit Extremo in Excessu? Aff.

Dubij Occasio: Politia multò magis nocet nimia animi Demissio quam Ambitio: Illa enim Publicis se commoidis subtrahit, hæc libenter prostituit; Publica etenim salus inquiratur, defectus vero postponatur.

Decisionis Ratio: Ut ut pusillanimitas talis sit notabilis sit vitijs, Ambitione tamen multò tolerabiliores in sacro stylo combinationes est sortita, quæ potius concessâ legitur Syr. 3. à versu 19. incl. ad finem usq;, ubi Ambitio severè prohibetur. Imò, pusillanimitas magis vergit ad simplicitatem (dixissem Humilitatem) Domino svavissimam, lachrymosâ vel viduantis Judith oratione sic declarata: Superbi tibi nunquam placueré, semper

gutem miserorum humiliorumve precatio visa fuit.
Judith. 9. 16.

Esto Summa: φιλοτεμία quatenus notat legitimū
honorū desiderium, virtuosa indolis effectum, Regi Gloria
per placet; Quatenus verò superbiam, Ambitionis sobolem, tur-
pissimum in Excessu signat vitium; Sic Φιλοτέχνια, si ac-
cipiatur pro immeitorum honorū omnimoda recusatione, vel
meritorum frugali susceptione, est ipsa virtus, pro virtutum
honorūq; contemptus, in Defectu Vitium est.

Esto summa summarum summa:
*Omnium infernalium miseriārum truculentissima
mater est Ambitio. Ergo: Omnia eternarum di-
vīiarum speciosissima mater modesta Humiliatio.*

Μέτρη τῷ γονυπετέῳ:

Cur Zebaoth cineri tantos mihi pandis honores,
Filia quod tua sit sponsa Sophia mihi?
Euge subolfacio: Ut junctim vivendo nepotes
Gignamus gratos compositosq; tibi;
Quos doceamus aquas agili tranare vigore,
Ut tandem tecum lātificemur ibi!

Pro Memoriā.

Dlogenēs Synopeus rogatus quid ex Philosophia lus-
cratus esset, respondisse fertur:
Et si nihil aliud, vel hoc ipsum, quod ad omnem fortu-
nam paratus sim.

Θεῷ ἐν ὑψιστος δόξᾳ!

